

Красимир Добрев**– Доктора**

(1953–2006)

1953 – Роден на 25 септември във Велико Търново.

1982 – Завършва специалност живопис във Факултета по изобразителни изкуства на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, В. Търново при проф. Александър Терзиев. Преди това учи медицина, откъдето идва прякорът му.

От 1982 г. живее и работи в гр. Търговище, където членува в Ателието на младия художник и групата на СБХ. От 1989 г. е в дружеството на художниците във В. Търново.

От 1983 г. участва в общите художествени изложби: Търговище, Шумен, Добрич, София.

Самостоятелни изложби: Търговище (1984, 1988), Велико Търново (1993, 1994, 1995, 1996), Варна (1995), Севлиево (2004). Негови творби са представяни в общи изложби в Италия, Германия, Белгия.

1992 – Остава прикован на легло вследствие на заболяване от множествена склероза. За него се грижи майка му, а двамата преживяват единствено с крайно оскъдните си пенсии. С помощта на майка си рисува, без да става от леглото, а сюжетите му са предметите, стените и прозорецът на скромната стая.

2003 – Юбилейна изложба по повод 50-годишнината на художника, месец октомври, „Шипка“ 6, София.

2006 – Умира на 8 октомври във Велико Търново.

2010 – Майката на художника г-жа Пенка Добрева дарява на Националната художествена галерия и на СГХГ повече от двайсет картини на Красимир Добрев, по-голямата част от които се показват в тази изложба.

„Моят поглед е ограничен в пространството. Много ми е скъпо наблюдението навън. Всеки предмет, всяко нещо за мен е голяма работа. Затова картините ми не се делят на цикли – аз виждам много ограничен брой предмети. Това ми е най-болното. Ето тук съм нарисувал едно пране. Това е банално, но аз плача от радост, че са ме извели и съм видял това пране. Това за мене е велико нещо – чорапи, гащи, кърпи. Човешко присъствие.

Аз виждам неща, които другите не виждат...“

Разговор на Руен Руенов с Красимир Добрев – Доктора, проведен през май 2001 г. и публикуван в „Инфо СБХ“, бр. 9/2006 г. по повод смъртта на художника.

Храбрият оловен войник, 1998 г., Красимир Добрев – Доктора

* * *

По телевизията
гледам филм,
там гвама
срещат се,
а аз не мога
да вървя.
По телевизията
гледам филм,
там гвама
рагват се,
а аз не мога
да вървя.
По телевизията
гледам филм,
там гвама
се целуват,
а аз не мога
да вървя.
По телевизията
гледам филм,
там гвама
любят се,
а аз не мога
да вървя.
По телевизията
гледам,
а гледам
телевизия,
защото не мога
да вървя.

АКО НЯКОГА ТРЪГНА
(на майка ми)

Ако
някога
тръгна,
ще гойда
при теб,
ще целуна
ръцете ти
малки.

Ако
някога
тръгна,
ще гойда
при теб,
ще погаля
косите ти
тъмни.

Ако
някога
тръгна,
ще гойда
при теб,
ще потъна
в очите ти
топли.

Ако
някога
тръгна,
ще гойда
при теб,
ще мълча
мишината
да чую.

Ако
някога
тръгна,
ще гойда
при теб.

Ако
някога
тръгна.

Жени
Механджийска

(1927–1990)

1960 – Започват творческите пътувания из Родопите на група млади художници (Лица Янко, Костадинка Цветкова, Мими Веселинова, Ваня Дечева, Олга Вълнарова, Райна Вунчева и др.), между които е и Жени Механджийска. В пейзажите си от Родопите, Мелник, Карланово и др. художничката постига голяма степен на синтез и преодоляване на натурата, достигащи до степен на чиста абстракция.

1961 – Участва в „Обща изложба на младите художници“ с „Есен край София“.
1965 – Участва в „Изложбата на художниците от София“ с пейзажи – цикъл „Карланово“.

1972 – Участва в ОХИ с „Алафранга“.

1974 – Участва в ОХИ с „Пейзаж – Широка лъка“.

1976 – Участва в ОХИ с „Мелник“.

Данните за Жени Механджийска са изключително оскъдни. Освен няколко участия в общите художествени изложби от 60-те и първата половина на 70-те години, за които свидетелстват каталозите на изложбите, друга информация липсва.

**Славка
Денева**
(1929–1984)

1929 – Родена на 1 юли в София в семейството на художника Борис Денев (1883 – 1969).

1947 – Завършва Първа девическа гимназия в София. През същата година постъпва в Художествената академия след успешно положен приеман изпит. До третата година на следването си е в ателието на проф. Дечко Узунов, а след това при проф. Панайот Панайотов.

1953 – При защитата на дипломната ѝ работа (живописното платно „Товарене на щайги с домати в камион по залез слънце в с. Конаре“) отлагат оценката за есента (1953 г.) с препоръки за промяна и съответно по-висока оценка. Славка Денева не се съобразява с препоръките и оттегля работата си, поради което не получава диплома за завършен курс по живопис, макар че полага успешно държавния изпит по теоретичните предмети.

1956 – 1957 – Завършва допълнителен курс за преподавателска правоспособност. От 1957 г. участва в общите художествени изложби. От 1959 г. е член на СБХ. До края на живота си работи на свободна практика.

1960 – 1963 – Ръководи курс по рисуване за самодейци при културния дом на гара Искър.

1973 – Ръководи курс за самодейци по изобразително изкуство при МК Кремиковци.

1974 – Участва в пленер в Пиехановец, Полша.

1977 – Наградена с орден „Кирил и Методий“ - степен.

1983 – Завежда цялото си движимо и недвижимо имущество включително своите и на баща си творби на СБХ. По-голямата част от художественото ѝ наследство днес е във Фонд „Поддържане на изкуството в България“ към СБХ.

1984 – Умира на 2 януари в София.

1999 – Юбилейна и ретроспективна изложба на „Шипка“ 6 по повод 70-годишнината на художничката. Учредява се награда на името на Славка и Борис Деневи. Първата носителка на наградата е Лика Янко, чиято съдба поразително прилича на тази на Славка Денева.

2010 – Ретроспективна изложба на „Шипка“ 6 по повод 80-годишнината на художничката, май–юни.

„За свое нещастие онова ъгловато, високо и не особено хубаво момиче носеше характер, какъвто по-нататък не открих у никого: уютна мекота и свършени обноски, под които се криеше непримирима твърдост, искрено чувство за правда, пълна немара към лишенията, аристократичен стоицизъм. Славка криеше в себе си цял един свят, където не допусна друго – не дори и уважавания си баща. Общителна, отзивчива за всички еднакво, тя ставаше непроницаема, ако бъде дума за изкуството ѝ. Яко укрепени бяха границите на нейната вътрешна територия.“

Вера Мутафчиева, из „Краят на Деневи“, откъс, публикуван в каталог с творби на Славка Денева от постоянна музейна експозиция „Борис и Славка Деневи“.

„През по-късни години Славка се главяваше из разни предградия и заводи за преподавател по рисуване на групи самодейци. Понеже не бе добила правоспособност, плащаха ѝ наполовина, но тя намираще удовлетворение в работата си, трогваха я напъните на самодейността. (На аматьорите, които баща ѝ бе съдил безпоощадно.)

С настъпване на краткото размразяване Славка Денева взе да се появява с по едно платно на общите художествени изложби. Почти по правило нейните натюрморти и градски пейзажи биваха откупувани – своеобразието на виждането ѝ, вродената ѝ херметичност, страстта ѝ към детайла на детайла я правеха неповторима. Казано направо: Славка се наложи в крайна сметка!“

Пак там.

„Във все още ненаписаната история на съвременната българска живопис от последните 3–4 години Славка Денева се нарежда с имената на онези майстори на четката, които отхвърлиха натрапваните по официален път художествени норми и императиви. Тя остана чужда на казионно лансираните обществено-политически теми, за чиято художествена (по-точно полухудожествена) разработка се сключваха скъпо струващи контрактиции, а създадените по тях картини със сигурност се откупуваха. Тя се приобщи към онова младо и недоволно поколение от края на 50-те и 60-те години, което обърна гръб на академизма и догматизма, проправяйки си свой собствен път в изкуството.“

Проф. д-р Валентин Ангелов, текст към каталог на СГХГ, 1995 г.

**Иванка
Сокерова**

(1926–1993)

1926 – Родена на 26 август в София.

До дванайсетгодишна възраст се развива като пианист вундеркинд, когато се парализира дясната ѝ ръка. Продължава образованието си като частна ученичка в къщи. До края на живота си работи само с лявата ръка.

1949 – Приета е в Художествената академия.

1955 – Участва в Международния младежки фестивал във Варшава.

1956 – Завършва специалност скулптура в ателието на проф. Марко Марков.

1960 – Участва в „Изложба на жените-художнички“ в салоните на Ректората.

1965 – Участва в „Изложба на художниците от София“ с „Родопско момиче“ и „Помакини“, релеф, теракота.

1968 – Първа самостоятелна изложба.

1973 – Втора самостоятелна изложба през месец март в салона на „Раковски“ 117. Показва керамична пластика, монотипии и други. В списание „Изкуство“, бр.5/1973 г., стр. 47 излиза единствената рецензия за нейна изложба, подписана с инициали „Д.“

Единствените две самостоятелни изложби приживе не ѝ донасят широка популярност. Нейни творби обаче са колекционирани от познавачи и ценители, както и от дипломати у нас.

Иванка Сокерова е свързана с кръга художници, сред които са Лика Янко, Славка и Борис Деневи и други. С тях създава един „вид домашен театър“, който според някои изкуствоведи може да се определи като ранен пърформънс от 50-години на 20 в. в нашето изкуство.

1993 – Умира на 8 септември в София. През същата година изкуствоведът Димитър Грозданов, наследник на нейното творчество, организира първата ѝ посмъртна изложба в галерия „Арт 36“

1994 – Изложба на Иванка Сокерова в ХГ – Балчик.

1998 – Дарение от близо 40 творби на Иванка Сокерова за колекцията на Националната художествена галерия. Дарението прави Димитър Грозданов.

2008 – Изложба в галерия „Сариев“, Пловдив, месец ноември.

2009 – Отново Димитър Грозданов организира изложбата „Земна сянка“, включваща керамични пластики, релефи, рисунки, колажи и ръкописи на Иванка Сокерова. Галерия „Върхове“, август–септември.

„На втората си самостоятелна изложба Иванка Сокерова се представи с керамична пластика, няколко монотипии и други. В творбите проличава съвременното чувство за обем, търсенето на фактурни стойности съгласно специфичния характер на използвания материал. А същевременно мотивите, които използва художничката като орнаменти или като цялостни изображения, ни връщат към изкуството на отдавна отминали епохи. В някои виждаме отзвук от месопотамската пластика, на цилиндричните печати, в други оживява споменът за прекласичните гръцки култури. Можем да окачествим това отношение към старото изкуство като живо творческо реагиране, ново откриване на неща с непреходна стойност. Защото в творбите на Иванка Сокерова няма никакво наподобителство, никакво механично пренасяне на стари образи в нова, съвременна система. В този смисъл художничката ни дава един хубав пример на голяма култура и точна интуиция, на дълбоко разбиране на принципите на художественото творчество, на всичко това, което упълномощава нашия съвременник да общува пълноценно със създаденото от изкуството в миналите епохи.“

*„Иванка Сокерова“, рецензия в сп. „Изкуство“, бр.5/1973 г.,
подписана с инициали „Д.“*

„...И апартаментът-ателие... Там, сякаш в индивидуален лабиринт, бяха разположени десетки керамики, стотици рисунки и колажи, купища преводи. Все още по ъглите на този дом-крепост, всъщност крепящ от мизерия, витае духът на едно съществуване, което с години твори нещо като пространствена пластика, в което няма свое и чуждо, няма нищо захвърлено и пренебрегнато, няма и нищо, което да се оцени, защото това представлява пластиката на един живот, който е пренебрегвал трудности и несгоди, временните стойности, болки и радости в името на самото доуплътняване на тази странна скулптура. Тя е изтъкана от сребърните нишки на една чувствителност, която се реализира в образи и думи, но най-вече в неуловимите парадокси на мисълта, която търси себе си в себе си, макар и отпивайки от наследството, от традициите и модерното, от съществуването.“

*Димитър Грозданов, „За Иванка Сокерова (1926 – 1993)“,
сп. „Изкуство, Art in Bulgaria“, бр. 11–12/1993 г.*

„Днес Иванка Сокерова е символ на независимата творческа позиция. Нейното творчество е показателно за устойчивостта на таланта, но също и за неговата наранимост, когато не получи признание. Признание в случая означава разбиране и познание за сложността на процесите в нашето изкуство. Една компенсация в този смисъл зависи от промяната в общественото мислене към извода, че изкуството не е само завоюване на позиции, но и устояване на най-крехката му същност – индивидуалността.“

Димитър Грозданов, текст към изложбата „Земна сянка“ на Иванка Сокерова в галерия „Върхове“, август–септември 2009 г.